

Wstęp

Obserwatorium Astronomiczne Uniwersytetu Warszawskiego od 200 lat stanowi niezwykle istotny punkt na naukowej mapie Polski. Jego historia jest nierozdzielnie związana z dziejami uczelni, Warszawy i całego kraju. Przez dwa wieki Obserwatorium było świadkiem i uczestnikiem przełomowych wydarzeń, zarówno w astronomii, jak i w historii Polski – od czasów Królestwa Polskiego, przez okres zaborów, dwie wojny światowe, po współczesne czasy dynamicznego rozwoju technologii i nauki. Przez cały ten okres instytucja ta nie tylko kształciła kolejne pokolenia astronomów, lecz także aktywnie uczestniczyła w rozwoju badań kosmosu, dostosowując się do zmieniających się realiów politycznych, społecznych i technologicznych.

Niniejsza książka stanowi pierwsze tak obszerne opracowanie dziejów tej instytucji. Podzielona na dwie zasadnicze części, ukazuje zarówno historię Obserwatorium, jak i ludzi, którzy je tworzyli i rozwijali. Dzięki bogactwu źródeł, archiwalnych dokumentów, wspomnień oraz materiałów ikonograficznych publikacja ta pozwala w pełni zrozumieć rolę, jaką Obserwatorium odegrało w polskiej i światowej nauce.

W części pierwszej przedstawiona została chronologiczna opowieść o losach Obserwatorium – od jego powstania w latach 20. XIX w., poprzez okresy wojen i odbudowy po drugiej wojnie światowej, aż po jego funkcjonowanie w czasach współczesnych. Uwzględniono w niej również wątki mniej znane, jak działalność wydawnicza czy obecność Obserwatorium w literaturze i prasie. Warto podkreślić, że historia tej instytucji to nie tylko rozwój infrastruktury i kolejne projekty naukowe, ale także wyzwania związane z trudnymi momentami w dziejach kraju. Okresy zaborów, okupacji niemieckiej i późniejszego reżimu komunistycznego

odcisnęły swoje piętno na działalności Obserwatorium, zmuszając astronomów do podejmowania często niełatwych decyzji, które umożliwiłyby kontynuowanie badań i nauczanie.

Druga część poświęcona jest ludziom związanym z Obserwatorium – uczynom, wykładowcom, doktorantom. Znajdziemy tu biogramy astronomów, wspomnienia seniorów oraz informacje na temat habilitacji i doktoratów obronionych na Uniwersytecie Warszawskim w dziedzinie astronomii. Postacie związane z Obserwatorium to często wybitne osobistości, których praca miała znaczący wpływ i na polską naukę, i na astronomię światową. Dzięki tej części czytelnik będzie mógł lepiej poznać ludzi, którzy swoją pasją, wiedzą i zaangażowaniem przyczynili się do rozwoju tej instytucji.

Czytelnik znajdzie tu również dwa interludia – pierwsze dotyczące relacji Obserwatorium z Polskim Towarzystwem Miłośników Astronomii, drugie zaś poświęcone historii uchwyconej w fotografiach. Fotografie te nie tylko dokumentują zmiany architektoniczne i technologiczne, ale także ukazują codzienne życie obserwatorium, atmosferę pracy oraz emocje ludzi oddanych nauce.

Mam nadzieję, że niniejsza publikacja stanie się cennym wkładem w dokumentowanie historii polskiej astronomii, a jednocześnie inspiracją do dalszych badań i popularyzacji tej fascynującej dziedziny nauki. Jestem przekonany, że niniejszy tom przybliży czytelnikom bogate dzieje jednego z najważniejszych ośrodków astronomicznych w Polsce. Chciałbym również, aby ta książka stanowiła punkt wyjścia do dalszych opracowań i inspirację dla przyszłych pokoleń badaczy. Współczesna astronomia przeżywa dynamiczny rozwój, a Obserwatorium Astronomiczne Uniwersytetu Warszawskiego nadal odgrywa kluczową rolę w kształceniu kolejnych pokoleń uczonych oraz w realizacji nowoczesnych badań kosmosu. Niech ta publikacja stanie się świadectwem bogatej przeszłości tej instytucji i zarazem pomostem ku jej przyszłości.

Tomasz Bulik